

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

**KARKEAKARVAINEN
KETTUTERRIERI**

Ohjelma on hyväksytty SKT ry:n vuosikokouksessa XX.XX.XXXX.

SKL-FKK:n jalostustieteellinen toimikunta on hyväksynyt ohjelman kokouksessaan XX.XX.XXXX kaudeksi 2019–2024.

Sisällysluettelo

1 Yhteenveto	3
2 Rodun tausta.....	3
2.1 Rodun kehittyminen	3
2.2 Rodun historia Suomessa	4
3 Järjestöorganisaatio ja sen historia.....	7
4 Nykytilanne	8
4.1 Populaation koko ja rakenne	8
4.1.1 Rekisteröintimäärät	8
4.1.2 Populaatorakenne ja rekisteröinnit.....	9
4.1.3 Käytetyimmät jalostusurokset.....	10
4.1.4 Käytetyimmät jalostusnartut	11
4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet	12
4.2.1 Nykyinen käyttötarkoitus	12
4.2.2 Kettuterrierin metsästysominaisuudet.....	12
4.2.3 Käyttöominaisuuksien nykytilanne.....	13
4.2.4 Luonne	13
4.3 Terveys.....	14
4.3.1 Suomessa esiintyvät viat ja sairaudet.....	14
4.3.2 Kirjallisuudessa mainitut muut viat ja sairaudet.....	16
4.4 Ulkomuoto	17
5 Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta.....	18
6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat.....	18
6.1 Visio	18
6.2.1 Rotujärjestön toiminta-ajatus:	19
6.4 Uhat ja mahdollisuudet	20
6.5 Varautuminen ongelmiin.....	22
6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi	22
7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta.....	23
8 Lähteet.....	23
9 Liitteet	23

1 Yhteenveto

Karkeakarvainen kettuterrieri on peräisin Iso-Britanniasta. Ei tarkkaan tiedetä milloin ensimmäiset karkeakarvaiset ovat tulleet Suomeen, mutta niitä on ollut maassamme jo ennen järjestäytyneen kenneltoiminnan alkua 1800-luvulla. Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on pienriistan metsästys, lähinnä luolametsästys, mutta nykyään rotua käytetään monipuolisuutensa takia myös monissa muissa harrastusmuodoissa. Rodun suosio on laskenut 1950–1970-lukujen huippuvuosista ja nykyään vuosittaiset rekisteröintimäärät ovat hieman alle 100 koiran. Populaation rakenne on säilynyt riittävän laajana rekisteröintimäärien laskusta huolimatta ja yksittäisten urosten jalostuskäyttö on maltillista. Luolametsästyksen suosio on viime vuosina laskenut ja aikaisemmin lähes ainoana luolakoivarotuna olleen karkeakarvaisen kettuterrierin rinnalle on tullut muita samantyyppisiä rotuja, jotka ovat kasvattaneet suosiotaan karkeakarvaisen kustannuksella. Rodun ulkomuodollinen taso on Suomessa kirjava, mutta parhaat koirat ovat kansainvälistä huipputasoa. Karkeakarvaista kettuterrieriä pidetään yleisesti terveenä rotuna, mutta virallisia terveystutkimuksia on tehty hyvin vähän, eikä siten rodun terveystilanteesta ole juurikaan tutkimukseen perustuvaa tietoa.

Karkeakarvaisen kettuterrierin jalostuksen tavoiteohjelman tarkoituksena on kartoittaa rodun jalostuksellinen tilanne Suomessa, asettaa jalostukselliset tavoitteet sekä etsiä keinoja näihin tavoitteiden saavuttamiseksi. Käytännön tavoitteita ovat käyttöominaisuuksien säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla ja ulkomuodon yhtenäistäminen. Rodun terveystilanteen tarkempi kartoittaminen sekä rodun suosion lisääminen ovat myös tavoitteita, jotta rodun rekisteröintimäärät eivät laskisi ja kanta säilyisi elinvoimaisena.

Tämä jalostusentavoiteohjelma on laadittu Suomen Kennelliiton ja sen jalostustieteellisen toimikunnan ohjeen mukaisesti. Ohjelma on käsitelty ja hyväksytty Suomen Kettuterrierit ry:n vuosikokouksessa **XX.XX.XXXX**. JTT on hyväksynyt ohjelman kokouksessaan **XX.XX.XXXX** kaudeksi 2018 – 2023.

2 Rodun tausta

2.1 Rodun kehittyminen

Kuten muutkin terrierirodut, kettuterrieri on peräisin Englannista. Ketunmetsästys ratsain ajueen kanssa on aina ollut lähinnä yläluokan huvi, todellakin huvi pikemminkin kuin välttämättömyys. Turkissomisteet olivat tosin muodikas lisä herrasmiehen vaatetuksessa 1200- ja 1300-luvulla. Kuitenkin vasta 1300-luvun puolivälissä löytyy luotettavia viittauksia siihen, että ketunmetsästyksessä olisi alettu käyttää maan alle tunkeutuvia pieniä koiria. Gace de la Vigne'n 1359 julkaistussa teoksessa Poeme sur la Chasse mainitaan "chiens terriers", mutta sen jälkeen ei säilyneitä mainintoja ole. Varhaisimmat merkinnät kettuterrierimäisistä koirista löytyvät Juliana Barnerin 1400-luvulla kirjoittamasta kirjasta, jossa hän kuvaa "teroures"- nimisiä pieniä metsästyskoiria. Näitä oli kahta lajia, sileä- ja karkeakarvaisia. Vanhat asiakirjat kertovat näillä metsästetyn paljon jo 1500-luvulla. Vanhin tunnettu kuva terriereistä on peräisin 1700-luvulta. Se esittää valkoista sileäkarvaista koiraa, jolla on nykyisiin koiriin verrattuna pitkä selkä ja huomattavan leveä pää.

Vaikka aateliset pitivätkin huolen siitä, että heidän oma terrierityyppinsä säilyi mahdollisimman puhtaana, pääpaino koirien kasvatuksessa oli metsästysominaisuuksissa. Terrierit jakaantuivat

kuitenkin jo varhain kolmeen päätyyppiin, valkoisiin ”Old English” -terriereihin, mustaruskeisiin ”black and tan” -terriereihin sekä karkeakarvaisiin, suurikokoisiin Walesin seudulta kotoisin oleviin terriereihin. Pieniä terrierejä käytettiin etupäässä luolametsästyksessä sekä rotanpyydystyskilpailuissa. Pienten terriereiden tyyppi kehittyi vähitellen sekä ulkomuodoltaan että kyvyiltään muita paremmaksi ajamaan kettu ulos luolasta. Rotu saikin tästä metsästyksestä nimensä ja kettuterrieri saavutti ainutlaatuisen suosion ja levinneisyyden. Neljän valkeita ja kirjavia terrierejä jalostaneen kennelin, Groven, Oakleyn, Quornin ja Beloivirin, voidaan sanoa laskeneen perustan nykyaikaiselle kettuterrierin jalostukselle. Pastori John ”Jack” Russell (1795–1884) oli yksi merkittävimmistä kasvattajista, jonka päämäärät olivat nimenomaan metsästysominaisuuksissa. Vaikka nykyisin tunnustetaankin kaksi hänen nimeään kantavaa erillistä rotua, Russell kasvatti kettuterriereitä, ja kun mennään sukutauluissa tarpeeksi kauas, kettuterrierien taustasta tulee vastaan Russellin koiria.

Kettuterrierin oli tarkoituksenmukaista olla valkovoittainen, jolloin se erottuu helpommin riistaeläimistä. Sen tuli kooltaan olla niin pieni, että se pystyi seuraamaan kettua koloihin, mutta kuitenkin niin suuri, että se pystyi seuraamaan ratsastajia. Kovin pieniä tai matalajalkaisia koiria ei siis pidetty tässä suhteessa ihanteellisina.

Aluksi rodun karvanlaatuja välinen ero ei ollut niin selvä kuin nykyisin. Samassa pentueessa saattoi syntyä niin sileä- kuin karkeakarvaisiakin pentuja ja niitä voitiin käyttää jalostukseen turkinlaatu huomioimatta. Vasta 1920-luvulla rotukirja suljettiin, jonka jälkeen kumpaakin karvanlaatumuunnosta on jalostettu itsenäisinä rotuina. Aluksi sileäkarvaiset olivat suositumpia. Jo ensimmäisessä Englannissa vuonna 1859 pidetyssä koiranäyttelyssä tiedetään esitetyn joitakin kettuterriereitä. Virallisesti rotuna kettuterrieri tunnustettiin kymmenen vuotta myöhemmin vuonna 1869. Vuonna 1876 perustettiin The Fox Terrier Club ja samana vuonna hyväksyttiin ensimmäinen rotumääritelmä. Vuonna 1886 Charles Cruftin järjestämässä näyttelyssä Westminsterin Aquariumissa esitettiin 125 sileäkarvaista ja 50 karkeakarvaista. Vuosisadan vaihteen jälkeen tapahtui käänne karkeakarvaisten eduksi, niiden harrastajajoukko kasvoi valtavasti ja tuli muotiin. Erityisesti rodun jalostamisessa ansioitui Newcastle'n herttuatar, kuningas Yrjö V:n sisar, jonka Notts-kennelin Comedian of Notts:in pojanpoikaa, kuuluisaa Talavera Simonia, pidetään aikansa merkittävimpänä jalostusuroksena, jonka avulla rotuun saatiin vakiinnutettua muun muassa rodulle tyypillinen pitkä ja kapea pää.

Kun näyttelytoiminta pääsi toden teolla vauhtiin 1900-luvulle tultaessa, brittiläiseen tapaan metsästys- ja näyttelykoirakanta alkoivat hieman eriytyä. Kettuterrieristä tuli varsinainen muotikoira ja jo vuosisadan vaihteessa ja parhaista yksilöistä maksettiin uskomattomia summia. Jo tuolloin kettuterriereitä vietiin myös muihin maihin, lähinnä USA:han, usein erittäin korkeasta hinnasta.

Ennen ensimmäistä maailmansotaa aloittaneista kasvattajista merkittäviä olivat mm. S G Fields, kennel Wyche. Jo tuolloin rodussa tuli tavaksi käyttää ammattihandlereita esittämässä koiria näyttelyissä. Myös trimmaus alkoi yleistyä, minkä mukana karvapeite rupesi kehittymään runsaammaksi. Ja jo tuolloin käytiin keskustelua koirien koosta. Muita merkittäviä kenneleitä olivat myös Wildoaks ja Crackley, hieman myöhemmin kuvaan tulivat myös Newmaidley- ja Travella-kennelit, edelleen Roundway, Whitwyre, Weltona, Penda, Zelay, Wyretex, Cawthorne, Crackwyn ja Gosmore.

2.2 Rodun historia Suomessa

Karkeakarvainen levisi maassamme hitaammin kuin sileäkarvainen. Tähän lienee osittain ollut syynä se, ettei se saanut suosijoikseen yhtä vaikutusvaltaisia ja uhrautuvia henkilöitä kuin sileäkarvainen. Karkeakarvaisia kettuterriereitä Suomessa oli jo 1800-luvun lopussa, kun Kennelliiton edeltäjä Suomen Kennelklubi perustettiin ja se alkoi pitää rotukirjaa eli rekisteröidä koiria. Ei ole kuitenkaan säilynyt tarkkaa tietoa siitä, milloin ensimmäinen kettuterrieri olisi tuotu Suomeen. Karkeakarvaisen harrastus alkoi saavuttaa vankempaa jalansijaa vuonna 1908, kun maahamme saatiin ulkomailta hyviä siitoskoiria. Tämän alkutaipaleen huomattavimpina kasvattajina voidaan mainita insinööri K. V. Koskimies, faktori Yrjö Halme ja rouva Wera Gunst. Tältä karkeakarvaisten alkutaipaleelta voidaan mainita sängen epätavallinen yksilö, narttu Aimée, joka hyvien luolaominaisuuksiensa lisäksi haukkui erittäin hyvin hirveä.

Vasta ensimmäinen maailmansodan jälkeen vuosina 1922–1924 alkoi karkeakarvaisten suosio nousta eläinlääkäri W. Hackmanin ja herra N. Gyllenbergin aloittaessa karkeakarvaisten kasvatuksen. Vuonna 1929 saatiin maahamme ulkomailta useita hyviä siitoskoiria, joista on ennen kaikkea mainittava Englannista tuotu uros Gold Signet. Uros herätti innostusta rodun harrastajissa harvinaisen kauniilla tyypillään. Gold Signet oli Talavera Simonin pojanpoika, joten kasvattajat saivat toivomansa uuden verilinjan sukutauluihinsa. Harrastus vahvistui ja rotu sai useita uusia kasvattajia. Karkeakarvainen kettuterrieri saavutti maassamme lukumääräisesti johtoaseman terrieriroitujen tuolloin harvassa joukossa.

1930-luvun jälkeen pääasiassa neljä kenneliä, N. Gyllenbergin Nickens, G. Olinin Aias, A. Hagströmin Diamond, ja E Östermanin Seagers, huolehtivat rodun tulevaisuudesta nostoen karkeakarvaisen laadun korkealle. Toinen maailmansota vaikutti tuhoisasti karkeakarvaisiin, sillä suurin osa parhaasta kannasta hävisi silloin kokonaan. Sodan päätyttyä jalostustoiminta oli joutunut ahtaalle sopivien siitoseläinten puuttuessa. Tilanteeseen saatiin apua, kun herra Walter Shaw palasi sodan jälkeen Suomeen mukanaan englantilainen uros Minstrael Masterpice, jonka avulla jalostusta voitiin jatkaa. Myöhemmin hän tuotti yhdessä poikansa kanssa Englannista toisen uroksen, Epping Explorerin, joka saapui maahamme vuonna 1947 ja saavutti valionarvon vuotta myöhemmin. Maahamme oli saatu parasta mahdollista sukua oleva koira, joka Gallant Fox of Wildoaksin kautta polveutuu Talavera Simonista. Tuona aikana koiranäyttelyissämme toimineet ulkomaiset palkintotuomarit ovat arvioineet Epping Explorerin ulkomuodollisesti hyvin korkealle. Exploreria käytettiin laajasti jalostukseen ja sen avulla saatiin rodun tasoa nostettua.

40- ja 50-lukujen vaihteessa aloitettiin myös luolakoetoiminta. Etenkin Birger Stellberg, Singens-kennel, oli tunnettu kouluttaja ja metsästyskoirien kasvattaja. Beatrice Ahonius, Trappers-kennel, tuotti merkittäväksi siitosuroksiksi muodostuneet Bobadilla Rolling Stone Englannista ja Ruotsista Gårldskäls Gaspar . Hän toi myös Englannista Rhythmic Rocket'in, joka sittemmin vaikutti ennenkaikkea Hilpi Kydön Hilky-kennelissä, joka olikin sitten yksi pitkäaikaisimmista kasvattajista. Kun Gitta Ringwall, kennel Black Spot, aloitti kasvatustyönsä, uusi luku aukeni karkeakarvaisen kettuterrierin historiassa. Hän tuotti lukuisia koiria sekä Englannista että Pohjoismaista, ja hänen koiransa olivat vuosikymmenien ajan näyttelyiden voitokkaimpia. Hänen merkittävistä koiristaan tulkoon mainituiksi mm. Briar Benedict, Stenus Fox Somersault, Stenus Fox Sympatcia, Ballet Girl av Torefjell, Black Story, Crackwyn Corporal, Coat-Hey Johnnie, Faithful of Falstaff, Arley Swell, Arberth Oarsman, Mitre Cara Mia, Caradochouse Span, Caradochouse Apex ja Cefnbryn Celt. Koska rotu oli tavattoman suosittu, sillä oli tietenkin myös useita kasvattajia. Merkittävimmäksi edellä mainittujen lisäksi nousivat mm. Kirsti Lankisen Kirslan-kennel, joka tuotti myös Englannista muutamia merkittäviä koiria, kuten nartun Whitwyre Crescent Moon ja urokset Whitwyre Master Jack, Cademan's Spitfire sekä Zelay Distinction. Muita pitkään vaikuttaneita kasvattajia olivat Kurt

Liljeberg, kennel Fox Clary, Aarre Kuusinen, Rajapirtin kennel, jossa oli Gitta Ringwallin Norjasta tuottama uros BlackNegro, Salme Leiskallio, Karuniemen kennel ja Onni Sunnu, Kaihon kennel.

50- ja 60-luvut, vielä 70-lukukin olivat karkeakarvaisen kettuterrierin suuren suosion aikaa. Maassa ei juuri ollut muita pieniä luola- ja seurakoirarotuja. Silloiset ajatukset ja tietämys jalostuksesta, koirapsykologiasta ja pentujen luovutusiästä aiheuttivat sen, että rotu sai huonon maineen, jota on myöhemmin ollut vaikea korjata. 70-luvulla mukaan tuli uusia kasvattajia, joista pisimpään, tähän päivään asti ovat toimineet Wolfheart-kennel, Paula Heikkinen-Lehkonen, joka tuotti Norjasta merkittäviksi siitoskoiriksi muodostuneet urokset Marstens Mayor ja myöhemmin Hearty Vision Thistle-of-Peace, sitten tuli merkittävä englantilainen narttu Townville Tandora. Aino Siekkinen, Ansimarin kennel sekä Harry Tast, kennel Bonnie Step, aloittivat toimintansa tuolloin. Iris Viikari, kennel Finndogs, aloitti myös 70-luvulla ja tuotti Englannista menestyksekkäät nartun Sunnybrook Superfine ja uroksen Sunnybrook Spot On. Tämä kennel kuitenkin on jo lopettanut toimintansa.

80-luvulla tuli jälleen uusia kasvattajia, jotka käänsivät katseensa Englannin sijaan Keski-Eurooppaan. Juha Palosaari, Starring-kennel, aloitti Saksasta tuodulla nartulla Cille v d Bismarckquelle. Yhteistyö Saksan suurimman ja kuuluisimman Bismarckquelle-kennelin kanssa on jatkunut, ja sittemmin Palosaari on tehnyt yhteistyötä myös amerikkalaisten ja italialaisten kasvattajien kanssa. Starring-koirat ovat hallinneet näyttelykehiä viime vuosikymmeninä. Päivi Avotie, kennel Gainsay, toi myös Saksasta nartun Quita v d Bismarckquelle sekä Ruotsista Englantiin siirtyneestä Louline-kennelistä uroksen Louline Hallmark. Ennen kaikkea metsästysominaisuuksiin päämääränsä asettanut Jorma Suurosen Killerin kennel aloitti myös 70- ja 80-lukujen vaihteessa ja on toiminut vuoteen 2010 asti.

80- ja 90-lukujen vaihteessa kuvaan astuivat Toivosen veljekset, joista etenkin Veli-Pekka Toivosen kennel Qway's Friend on tehnyt päämäärätietoista jalostusta. Samoin Airi Vilppulan Topgun-kennel, joka on tuonut Englannista lähinnä Corriecote-kennelistä useita hyviä koiria ja myös hollantilaisen uroksen Mister Mercury of Alanda's Home. Samoihin aikoihin alkoi toimintansa myös Erik Dahlströmin Guest Star-kennel, joka lähti rohkeasti hakemaan uusia linjoja astuttamalla narttujaan Saksassa Vorsterfeld-uroksilla. Jorma Mäkisen Wildwood-kennel on toiminut pienessä mittakaavassa, mutta etenkin kennelin uros Querelle on jättänyt vahvan jälkensä metsästyskoirien sukutauluihin, vaikka olikin itse englantilaisten näyttelykoirien jälkeläinen, em. Townville Tandoran poika.

Tällä hetkellä rodun piirissä näyttää toimivan useita uusia, innokkaita kasvattajia. Viime vuosina eri kasvattajat ovat tuottaneet useita koiria etenkin italialaisesta Strozavolpe-kennelistä, jonka koirat pohjautuvat pääasiassa maineikkaisiin englantilaisiin Travella-koiriin. Kuitenkin yhä jakautuminen ns. näyttely- ja käyttölinjoihin on tosiasia, vaikka siihen ei ole mitään järkevää perustetta. Monet englantilaisten näyttelykoirien jälkeläiset ovat osoittautuneet käyttökelpoisiksi metsästyskoiriksi, jos vain ovat saaneet tilaisuuden ominaisuuksiensa esilletuomiseen.

Vuosien 2007-2018 välisenä aikana kaikkiaan 57 kennelnimen omaavaa kasvattajaa on rekisteröinyt pentuja. Kuitenkin näistä vain 20 kenneliä on toimintansa aikana rekisteröinyt enemmän kuin 10 pentuetta, Niinpä voidaan todeta, että rodun kasvatus on pitkäjännitteistä vain muutamien kohdalla. Ilman kennelnimeä tapahtuva satunnainen pentujen teettely on nykyisin vähäistä

Kennelit, jotka ovat rekisteröineet pentuja vuosien 2007-2018 välisenä aikana ja joilla on ollut toimintansa aikana vähintään 10 pentuetta, ovat:

	pentueita	ens.	viimeisin
Ajopyster, om. Markku ja Aimo Ahtiainen	11	1990	2017
Akiina's, om. Paula Hytönen	22	1992	2016
Ali-Vehmaan, om. Iitamari Salo	21	1988	2018
Ansimarin, om. Aino ja Antti Siekkinen	35	1976	2014
Guest Star, om. Erik Dahlström	20	1991	2010
Hannibalin, om. Ritva Erkkilä	15	1988	2008
Hit Theroad, om. Katariina Korhonen	20	1993	2018
Ketunsurman, om. Tapio Laaksonen	21	1989	2013
Killerin, om. Jorma Suuronen	47	1979	2010
Mettäluhdan, om. Elina ja Martti Peräsalo	24	1993	2012
Mindhunter, om. Saana Tuomi	23	2006	2018
Mixfox, om. Taina Muikku	19	1984	2014
Profox, om. Ville Kuronen	12	2007	2018
Qway's Friend, om. Sari ja V-P Toivonen	50	1992	2018
Starring, om. Juha Palosaari	61	1987	2017
Teritaipaleen, om. Jarkko Ruotsalainen	25	1999	2016
Topgun, om. Airi Vilppula	29	1989	2013
Toyriver's, om. Sami Hänninen	14	1993	2010
Wildwood, om. Jorma Mäkinen	20	1987	2011
Wolfheart, om. Paula Heikkinen-Lehkonen	79	1968	2018

Tosin jotkut näistäkin kenneleistä näyttävät lopettaneen aktiivisen toimintansa, sillä viime vuosina ei kaikilla ole enää ollut pentueita. Pääasiassa kasvatus on ollut pienimuotoista, hyvin harvalla kasvattajalla on ollut useita pentueita vuosittain. Jonkin verran rodun piiriin on tullut uusia, innokkaita kasvattajia, joiden pysyvä vaikutus jää nähtäväksi tulevaisuudessa. Uusia koiria on tuotu maahan eri maista, etenkin italialaisesta Strozavolpe-kennelistä on tullut useita koiria. Niiden suvut pohjautuvat pääasiassa englantilaisiin Travella-koiriin. Ensimmäiset ginger-väriset pennut syntyivät Topgun-kenneliin vuonna 2011.

3 Järjestöorganisaatio ja sen historia

Suomen Kettuterrierit ry perustettiin 11.1.1975. Perustuskirjan allekirjoittivat Marja Ulmanen ja Birger Stellberg. Ensimmäisen johtokunnan puheenjohtajana toimi Raimo Lietsala, varapuheenjohtajana Kari Johansson sekä sihteerinä ja rahastonhoitajana Jyrki Korpi. Muina jäseninä olivat Birger Stellberg, Erkki Tuominen, Paavo Peltola, Armas Vainionpää, Ritva-Liisa Torni ja Marja Ulmanen. Vuoden alussa jäsenmäärä oli 57, liikevaihto oli 500 mk. Samana vuonna ilmestyi myös ensimmäinen Kettuterrieri-lehti.

Vuonna 1976 yhdistykseen liittyi ensimmäinen jäsenyhdistys, Oulun Seudun Terrieriyhdistys. Samana vuonna oli ensimmäinen luolakoirien koulutusleiri Haukkulaaksossa, josta tuli jokavuotinen perinne. Vuosittainen kesäleiri onkin edelleen yhdistyksen tärkein neuvonta- ja koulutustilaisuus sekä yksi tärkeimmistä talous- ja toimintakohteista. Leireillä on ollut myös ulkomaisia osanottajia.

Vuonna 1977 Suomen Kettuterrierit ry liittyi Suomen Terrieriklubiin sekä Uudenmaan

Kennelpiirin ja samalla myös Suomen Kennelliiton jäseneksi. Kunniajäseneksi kutsuttiin Gitta Ringwall, Heikki Suomus ja Hilpi Kytö, jotka olivat erityisen ansioituneita kettuterrierien kasvatuksessa.

Vuonna 1978 yhdistys sai oman viirin ja tunnuksen. Useita toimikuntia, mm. jalostus-, huvi- ja koetoimikunnat perustettiin. Vuoden Kettuterrieri -kilpailu perustettiin ja lehti sai uuden painoasun. Jäseniä oli 123 ja leirille osallistui yli sata osallistujaa. Yhdistyksen säännöt uusittiin ja siitä tuli rotua harrastava yhdistys, jonka kotipaikaksi Kouvola.

1980-luvun alussa yhdistys eli nousun kautta, jäsenmäärä oli yli 400 ja toimintaa hajautettiin ympäri Suomea. Kettuterrieri-lehti sai oman toimituskunnan. Lehti ilmestyi neljä kertaa vuodessa ja alettiin julkaista myös jalostusnumeroa. 1980-luvun puolivälissä toimintasuunnitelmassa julkaistiin pyrkimys päästä rotujärjestöksi. Yhdistys kuului tuolloin jäsenenä Suomen Terrierklubiin, joka rotujärjestönä edusti yhdistystä Suomen Kennelliiton organisaatiossa. Suomen Kennelliiton valtuusto hyväksyi yhdistyksen rotujärjestöanomuksen ja Suomen Kettuterrierit ry sai rotujärjestöoikeudet vuoden 1989 alusta lähtien.

31.12.2018 yhdistyksen jäsenmäärä oli 612. Toiminta kattaa koko maan. Yhdistyksen hallitus koostuu puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta, sihteeristä, rahastonhoitajasta, jäsensihteeristä sekä viidestä muusta jäsenestä.

Jalostuksesta, mm. jalostusneuvonnasta ja pentuvälityksestä, vastaa ensisijaisesti yhdistyksen hallituksen nimittämä jalostustoimikunta. Jalostustoimikuntaan kuuluu puheenjohtajan lisäksi noin 4 jäsentä. Jalostuksen tavoiteohjelman määräysten mukaisista toimenpiteistä päättää yhdistyksen hallitus.

4 Nykytilanne

4.1 Populaation koko ja rakenne

4.1.1 Rekisteröintimäärät

Vuosittaiset pentuemäärät ovat vaihdelleet huomattavasti. Huippuaikaa oli 1950-luvulta 1970-luvulle, jolloin vuosittaiset rekisteröintimäärät ylittivät useina vuosina 300 koiran määrän. 1990-luvun puolivälissä rekisteröintimäärät laskivat jyrkästi. Vuonna 2009 rekisteröitiin 118 pentua, mikä on alin määrä vuosikymmeniin. Määrän laskua selittää muun muassa se, että rotu on viime vuosina menettänyt harrastajia muille samantyyppisille terrieriroduille. Tuontien määrät ovat olleet suhteellisen pieniä.

rekisteröintimäärät 2010-2017:

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
166	115	86	80	92	59	78	102	70

Tuonnit:

v. 2014	2015	2016	2017	2018
4	1	4	7	2

Suomessa syntyneet pentueet

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
39	35	22	19	21	15	19	27	20

Eri kasvattajat:

32	28	18	15	19	14	16	23	15
----	----	----	----	----	----	----	----	----

Kaikki rodun kasvattajat toimivat pienimuotoisesti. Vain harvoilla on ollut yhtä useampi pentue samana vuonna. Kunakin vuonna kullakin nartulla on ollut vain yksi pentue. Pentuekoko on vaihdellut 8-1. Keskimääräinen pentuekoko on noin 4.

Rekisteröinnit muissa Pohjoismaissa ja Euroopan merkittävässä kasvatusmaissa:

Ruotsi

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
78	80	64	37	65	50	65	46	

Norja

8	15	14	19	1	14	2	7	12
---	----	----	----	---	----	---	---	----

Tanska

117	72	72	53	60	47	45	37	35
-----	----	----	----	----	----	----	----	----

Englanti

			604	676	672	511	688	
--	--	--	-----	-----	-----	-----	-----	--

Saksa

			323	332	293	313		
--	--	--	-----	-----	-----	-----	--	--

Ranska

			571	496	501	516		
--	--	--	-----	-----	-----	-----	--	--

Kaikissa Pohjoismaissa rekisteröintimäärät ovat hiljalleen vähentyneet. Suomi on selvästi rodun suurin kasvatusmaa Pohjoismaista. Rotuna karkeakarvainen kettuterrieri on maailmanlaajuisesti levinnyt ja Suomeen on tuotu koiria useista eri maista eri puolilta maailmaa. Rotu ei enää kuulu missään päin maailmaa yleisimpiin rotuihin. Viimeisimpiä tilastoja ei ole ollut saatavana kaikista maista.

4.1.2 Populaatiorakenne ja rekisteröinnit

Populaatiorakenteen mahdollisen laajana säilymisen kannalta on tärkeää käyttää jalostukseen mahdollisimman monia eri sukuisia koiria. Koirien siitoskäytön pitäisi olla tasaista, eli yksittäisten urosten jälkeläismäärien pitäisi pysyä kohtuullisina.

4.1.3 Käytetyimmät jalostusurokset

Jalostukseen käytetyt eri urokset:

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
28	32	16	15	20	13	17	24	16

Urosten jälkeläistilasto v. 2010-2018

Kaikkiaan 122 eri urosta on käytetty jalostukseen tänä aikana. Urosten jalostukseen käyttö on ollut maltillista. Suosituimpienkin urosten jälkeläismäärät ovat varsin kohtuullisia. Mistään siitosmatadoreista ei voida tässä rodussa puhua. Se on kuitenkin huolestuttavaa, että monet korkeastikin palkitut urokset jäävät kokonaan käyttämättä.

Urokset, joita on käytetty jalostukseen tänä aikana ja joilla on vähintään 10 jälkeläistä:

uros	v. 2010-2018		kaikkiaan	
	pentueita	pentuja	pentueita	pentuja
1. Travella Silver Dollar	7	22	7	22
2. Bellou-Junior du Haillet des C	5	21	5	21
3. Strozavolpe Blackjack	6	21	6	21
4. Team Spirit Conquestador	5	21	5	21
5. Huntterin Simo	5	19	5	19
6. Strozavolpe Its A Sunny Day	4	19	4	19
7. Foxtar Star Leader	4	19	4	19
8. Dazzdiva's Always On My Mind	4	18	4	18
9. Topgun Mafioso	4	17	4	17
10. Foxtan's Magic Wind	5	16	5	16
11. Starring Ernst	4	16	4	16
12. Ketunsurman Tanu	5	16	5	16
13. Niki	3	15	6	29
14. Strozavolpe Happy Hour	6	14	6	14
15. Shagal Fon Art Fox	3	14	3	14
16. Tarek	3	13	5	21
17. Ketunsurman Mara	2	13	2	13
18. Vejas Krokodilo Dantys	4	13	4	13
19. Qway's Friend Okroska	3	13	3	13
20. Robin	3	11	3	11
21. Brocolitia Double Impact	2	11	2	11
22. Hit Theroad Carlo	2	10	2	10
23. Foxtan's Rocker	2	10	2	10
24. Qway's Friens Homard	3	10	3	10
25. Travella Star Boy	2	10	2	10

Tätä vanhemmat urokset, joilla on vähintään 10 jälkeläistä ja pentueita vielä 2010-2018

Qway's Friend Arrozo	3	9	6	22
----------------------	---	---	---	----

Starring Bing	2	8	5	19
Teritaipaleen Ipi	1	8	2	15
Crispy Legacy	2	8	4	14
Kitinevan Velmu	1	7	3	20
Quest Star Quintus	2	7	3	10
Teritaipaleen Reetu	1	6	5	23
Teritaipaleen Veeti	1	5	5	19
Topgun Edison	1	4	7	21
Ajopyster Laku	1	3	7	23
Winterfox's Moonlight	1	4	6	14
Ashgrove Honeycutt	2	4	3	10

4.1.4 Käytetyimmät jalostusnartut

Narttujen jälkeläistilasto v. 2010-2018: Nartut joilla on ollut vähintään 10 pentua:

	pentueet	pentuja yht.
1. Akiina's Viva la Vida	4	23
2. Starring Dawn	4	17
3. Starring Freia	4	16
4. Mindhunter Just Call Me Pink	4	16
5. Europe du Clos des Amoureux	3	14
6. Uksnafox Geranium Sylvaticum	2	13
7. Hit Theroad Fortuna	2	12
8. Gola	4	12
9. Sankarin Armoton Amanda	2	12
10. Iita	2	11
11. Qway's Friend Rosepepper	2	10
12. Ava	2	10

Näiden lisäksi 64 nartulla on ollut vähintään 5 pentua. Kaikkiaan 158 eri nartulla on ollut pentuja. Yhdelläkään ei ole ollut neljää useampia pentueita.

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Nykyinen käyttötarkoitus

Kettuterrieri on kehitetty metsästyskoiraksi, lähinnä ketun ja muiden pienpetojen luolametsästykseseen. Kettuterrieri soveltuu kuitenkin myös haavoittuneiden hirvieläinten jäljestämiseen, noutavaksi koiraksi linnustukseen sekä riistaa esille ajavaksi koiraksi. Aktiivisen metsästyskäytön lisäksi kettuterrieri sopii harrastuskoiraksi monenlaisiin koemuotoihin. Eniten ”lähtöjä” kettuterriereillä on varmasti luolakoirien taipumuskokeissa (LUT), mutta niitä osallistuu myös tottelevaisuuskokeisiin (TOKO), agilityyn, metsästyskoirien jäljestyskokeisiin (MEJÄ), pelastuskoirakokeisiin, vesiriistakokeisiin (VERI) ja luolakoirien metsästyskokeisiin (LUME). Suuri osa kettuterriereistä on kuitenkin nykyään seurakoirina.

Koekäynnit

vuosi	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
LUME	14	13	10	6	9	15	11	12
LUT	37	36	29	23	63	20	24	46
MEJÄ	1	1	3	2	0	4	2	24
VERI	4	1	0	0	0	0	2	2

LUT-kokeissa saavutettu kehitysastejakauma

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
LUTA	4	3	4	5	9	6	5	4
LUTB	12	12	11	9	29	10	9	16
LUTC	5	6	10	4	6	3	5	8
LUTD	7				4		2	6
LUTE								
LUT0	2	6			7		1	4
LUT-	7	9	4	5	8	1	2	7

4.2.2 Kettuterrierin metsästysominaisuudet

Metsästäjien siirtyessä yhä enemmän määrin kaupunkien asukkaiksi se on myös muuttanut vaatimuksia metsästyskoiran suhteen. Jos metsästäjä ei voi pitää kuin yhtä koiraa, sen pitäisi erittäin monipuolinen, jotta siitä olisi mahdollisimman paljon hyötyä erilaisissa metsästystilanteissa.

Kettuterrieri on alun perin jalostettu luolametsästykseseen. Sen hyvä kaikkiin riistaeläimiin kohdistuva metsästysvietti on kuitenkin laajentanut sen metsästyskäyttöä monipuolisemmaksi. Luolametsästyksen lisäksi sitä käytetään menestyksekkäästi pienpetojen pysäyttämässä maan päällä

ja lintujen noutajana vedestä ja maalta. Kettuterrieri saattaa myös ajaa riistaa enemmän tai vähemmän haukkuen. Tyypiltään se on yleensä niin sanottu esille ajava koira, eli riistan seuraamismatka on lyhyt. Jotkut yksilöt seisontahaukkuvat esim. hirveä.

Kettuterrieri, jolla on hyvät luolametsästysominaisuudet, on terävä ja rohkea painostaja, joka pyrkii riistan lähituntumaan ja tarvittaessa pysäyttää sen. Työskentelytyylissä on yksilöllisiä eroja. Yleensä kovaluontoinenkin kettuterrieri pystyy arvioimaan vastustajansa tason ja työskentelemään sen mukaisesti itseään vakavasti vahingoittamatta. Kettuterrierin kestävyys on hyvä ja kokenut koira pystyy työskentelemään tuntikausia. Kettuterrierin haukku on kuuluva ja riittävän tiheä ja sen pitäisi haukkua vain riistan lähituntumassa. Kettuterrieri on yleensä innokas hakemaan riistaa luolassa ja sen löytökyky on erinomainen.

4.2.3 Käyttöominaisuuksien nykytilanne

Karkeakarvaisen kettuterrierin rekisteröintimäärien vähentyminen 1970-luvun lopulta lähtien kertoo sen vahvan aseman heikentymisestä perinteisenä luolakoirana. Osaltaan suosion laskuun ovat vaikuttaneet suosiota saavuttaneet samantyyppiset mutta turkiltaan helppohoitoisemmat luolakoirarodut. Karkeakarvaisen työläs turkinhoito on ollut varmasti yksi huomioon otettava kielteinen ominaisuus koira hankkivalle metsästäjälle. Lisäksi yleinen metsästyksen, etenkin luolakoirametsästyksen vastaisuus saattaa vaikuttaa. Tosin supikoiran luokittelu haitalliseksi vieraslajiksi ja sen metsästyksen tehostaminen on nostanut luolakoirien merkitystä..

Nykypäivänä on karkea- ja sileäkarvaisen kettuterrierin suosio luolakoirana käytännön metsästyksessä karvanlaatuun katsomatta varmasti aika yhtäläinen. Kummallakin rodulla on pitkälti samat ongelmat käyttöominaisuuksien suhteen, mm. populaation metsästyskäytön epätasaisuus sekä se, ettei suurta osaa ole lainkaan testattu. Liian suuri koko on ongelma monelle, varsinkin uroksille. Tästä huolimatta voidaan todeta, että kettuterrierirotujen paras aines on kaikesta huolimatta luolakoirien huippua verrattaessa mihin tahansa muuhun rotuun.

4.2.4 Luonne

Rotumääritelmän mukaan karkeakarvainen kettuterrieri on luonteeltaan valpas, nopealiikkeinen, terävällinen ja aina valmis vastaamaan ärsykkeeseen. Lisäksi se on ystävällinen, avoin ja peloton. Tätä tukevat näyttelyarvosteluissa esiintyvät ulkomuototuomarien luonnearviot.

Karkeakarvaisten kettuterrierien luonteeseen liittyy myös ongelmia. Huono stressinsietokyky ja äänyliherkkyys eivät ole mitenkään harvinaisia kasvattajien kokemusten mukaan. Jonkin verran ilmenee myös ylivilkkautta ja sosiaalisuuden puutetta. Kettuterrierin pitää olla valpas ja nopeasti reagoiva, mutta se ei saa olla hermostunut. Tämä on vaikea luonteenpiirteiden yhdistelmä, joka onnistuessaan tuottaa loistavan harrastuskoiran, mutta epäonnistuessaan tuottaa koiran, jolla saattaa olla sopeutumisvaikeuksia nyky-yhteiskunnassa. Ongelmien ilmeneminen kertoo osaltaan sen, että jalostukseen on käytetty koiria, joiden luonteissa on ei-toivottuja piirteitä.

Yhdistyksellä on ollut aktiivista rescue-toimintaa viimeisten vuosien aikana. Syyt uuden kodin etsintään ovat moninaisia eikä syiden joukosta nouse esille mitään yksittäistä ongelmaa. Lisäksi tapauksista ei voi päätellä onko vika koirassa vai omistajassa. Kettuterrieri ei sovellu jokaiselle ja se

vaatii kunnan kasvatuksen, peruskoulutuksen ja kurin, jotta siitä kasvaa miellyttävä koira. Kettuterrieriä voidaan pitää tarhakoirona, mutta sillä täytyy tällöin olla lämmitettävä koppi. Kasvattaja on tällaisissa tapauksissa avainasemassa, jotta uusi pennunomistaja saa realistisen kuvan rodun luonteesta ja koiran tarpeista. Tietoa luonteista kerätään jatkossa internetpohjaisella terveystutkimuksella.

4.3 Terveys

4.3.1 Suomessa esiintyvät viat ja sairaudet

PEVISA- ohjelman mukaisia rotukohtaisia määräyksiä koskien vanhempien terveystutkimustuloksia ei ole. Polvi- ja silmätarkastuksia voidaan kuitenkin pitää suositeltavina erityisesti runsaammin siitokseen käytettäville yksilöille. Yleisesti ottaen kasvattajien kokemuksiin perustuen rotua voidaan pitää terveenä.

2010-2018 tehdyt viralliset tutkimukset:

vuosi	silmät	polvet	lonkat	kyynärpäät
2010	10	17	4	1
2011	11	15	5	4
2012	9	14	4	3
2013	4	16	9	4
2014	11	6	1	0
2015	0	18	1	1
2016	0	4	0	0
2017	0	7	1	1
2018	7	9	2	2

Todetut poikkeavuudet silmissä ovat olleet 9 distichiatis-tapausta, PPM-tapauksia 10. Vain kaksi näistä on määritelty vakaviksi, 1 kohtalaiseksi, muut ovat olleet lieviä. Varsinaisia perinnöllisiä silmasairauttapauksia ei siis ole löytynyt, mutta tutkittavien lukumääräkin on ollut pieni. Todennäköisesti tutkimusten vähyyttä selittää se, että niitä ei koeta tarpeellisiksi, koska ei ole ollut aiheita epäillä koirien näkökyvyssä mitään vikaa.

Patellaluksaatiota on 106 tutkituista löytynyt neljä tapausta astetta 1, yksi tapaus astetta 2. Aktiivisuus tutkituttaa koirien polvet on hieman lisääntynyt, myös yhdistys on järjestänyt joukkotarkastuksia.

Lonkkaniveltutkimuksia on tehty yhteensä 27. Näistä 12 koiran lonkat on luokiteltu asteeksi A, 12 asteeksi B ja yhden asteeksi C. Tämä ei näytä huolestuttavalta, mutta edelleenkin Legg-Perthes-tapauksia ei tilastoida Kennelliiton jalostustietokantaan, vaikka se olisi pienikokoisten rotujen osalta olennaisempi vastustettava kuin lonkkanivelen dysplasia, ja sitä tiedetään esiintyvän rodussa jossain määrin.

Kyynärniveltutkimuksissa ei ole löytynyt vikoja.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmän tilasto näyttää siis varsin kauniilta, mutta se ei välttämättä kerro koko totuutta. Lieviä vikoja ei aina ymmärretä tutkituttua eikä vakavista vioista aina täytetä virallista tutkimuskaavaketta.

Suomen Kennelliiton tilastoja vikojen esiintymisestä ei voida rotutasolla pitää luotettavina, koska tutkittuja koiria on liian vähän. Todennäköisesti tutkimuksia ei pidetä tarpeellisina, koska koirissa ei ole ollut aiheutta epäillä mitään vikaa. Lisäksi SKL:n tuloksia kaikkien rotujen osalta vääristää se, että virallisia tutkimuksia tehdään usein vain terveiksi oletetuille koirille sekä se, että toivottua huonompia tuloksia ei aina toimiteta Kennelliittoon saakka.

Patellaluksaatio

Patellaluksaatioissa eli polvilumpion sijoiltaan menossa toinen tai molemmat polvilumpiot luksoituvat. Riippuen luksaation asteesta polvilumpio menee pois paikoiltaan joko normaalin liikunnan aikana ja/tai käsin polviniveltä manipuloidessa. Patellaluksaation oletetaan periytyvän resessiivisesti ja polygeenisesti eli väistävasti useamman geenin välityksellä. Suora polvikulmaus altistaa patellaluksaatiolle. Patellaluksaatio voi olla joko toisessa tai molemmissa takajaloissa ja luksaation vakavuus voi olla eriasteinen saman koiran polvissa. Patellaluksaation vakavuutta arvioidaan Putnamin asteikolla 1-4. Ensimmäisen asteen patellaluksaatioissa koiran polvinivel on lähes normaali, eikä aiheuta koiralle mitään haittaa. Vakavammat patellaluksaatiot voivat aiheuttaa koiralle kipua ja liikkumisvaikeuksia ja ne voivat vaatia leikkaushoitoa. Patellaluksaatiosta kärsivä koira voi välttää painon laittamista kyseiselle jalalle, se voi ontua tai jättää askelia väliin. Virallisessa polvitarkastuksessa koiran on oltava vähintään vuoden ikäinen. Joskus esiintyy jo vastasyntyneillä pennuilla polvinivelen paksuuntumista, mitä ei ole aina kokemattoman kasvattajan helppo havaita.

Legg-Perthes

Legg-Perthes (Calvé-Perthes) on yleensä nuorten koirien (4-12 kk) reisiluun pään nekroosi (kuolioituminen), joka muistuttaa varsinkin oireiltaan suuremmilla roduilla esiintyvää lonkkavikaa, HD:ta. Yleensä Legg-Perthes on toispuoleinen. Kettuterriereillä periytymistapaa ei tunneta. Epämuodostunut reisiluun pää voidaan poistaa leikkauksella, jolloin kivut myös lakkaavat. Leikkaustulokset ovat yleensä erittäin hyvät ja useimmat leikatut koirat pystyvät toivuttuaan leikkauksesta liikkumaan normaalisti.

Atoopinen ihottuma

Atopian allergeeneinä eli allergian aiheuttavina aineina voivat olla mm. erilaiset siitepölyt, huonepöly, pölypunkki ja sieni-itiöt. Voimakkaan kutinan vuoksi koira kuitenkin raapii itseään ja aiheuttaa vaurioita iholleen, josta voi seurata sekundäärisesti tulehdus. Atopian allergeeni voidaan testata iho- tai verikokein. Todennäköisesti taipumus ihottumiin on perinnöllistä.

Vuonna 2005 yhdistyksen jalostustoimikunta toimeenpani terveysaiheisen kyselyn. Kysytyt viat oli valittu kirjallisuuden perusteella, ja ne olivat: purentavika, hammaspuutokset, linssiluksaatio, katarakta, glaukooma, toistuvat ihottumat, toistuvat korvatulehdukset, allergia, kuurous, sydänvika, ataksia, epilepsia tai muut kohtaukset, myastenia gravis, patellaluksaatio, Legg-Perthes, olkanivelen luksaatio, ruokatorven ahtauma, ruokatorven laajentuma, struuma, hypotyreoosi sekä avoin kohta muuta.

Kyselyn perusteella yleisimmät ongelmat karkeakarvaisilla näyttäisivät olevan allergiat, ihottumat ja toistuvat korvatulehdukset; näitä vikoja esiintyi 31,62 % kaikista kyselyyn osallistuneista 136 karkeakarvaisesta. Otskoon pienuuden takia tulokset eivät ole kovin luotettavia, esimerkiksi

terveyskyselyssä ei raportoitu yhtään ainoata Legg-Perthes-tapausta, vaikka sitä tiedetään esiintyvän rodussa.

Rodussa tiedetään niin Suomessa kuin ulkomaillakin esiintyvän verrattain usein epämuodostuneita pentuja, joita kutsutaan nk. hauenleukapennuiksi. Näille on tyypillistä yläleukaa huomattavasti pitempi alaleuka, pienet silmät, vääntyneet raajat ja voimakkaasti laskeva selkälinja. Kokeneet kasvattajat lopettavat tällaiset pennut välittömästi, joten eläinlääkärit eivät useinkaan näe näitä koiria eivätkä tunne tätä ilmiötä. Kasvattajien kokemuksen perusteella hauenleukapentuja esiintyy kaikissa yleisissä verilinjoiissa, mutta ei kuitenkaan lainkaan sileäkarvaisessa kettuterrierissä.

Vuonna 2015 onnistuttiin paikallistamaan geeni, joka aiheuttaa tämän epämuodostuman. Nyt on olemassa geenitesti, jolla voidaan testata, ovatko suunnitellun pentueen vanhemmat tämän ilmiön kantajia.

Karkeakarvaisissa esiintyvistä iho-ongelmista yleisimpiä ovat atooppinen ihottuma ja talirauhasten liikatuotanto, joka tekee karvapeitteen epämiellyttävän rasvaisen tuntuiseksi. Usein iho-ongelmat voidaan yhdistää huonoon turkinlaatuun ja ongelmia ilmeneekin usein juuri trimmauksen yhteydessä ja sen jälkeen. Karkeakarvaisen turkki vaatii säännöllistä hoitoa ja hoitamattomuus altistaa koiraa erilaisille iho-ongelmille. Lisäksi metsästyksen käytettävillä koirilla on olemassa riski saada kettusyyhytartunta. Ahtaita korvakäytäviä ja toistuvia korvatulehduksia esiintyy myös. Näiden osalta on tärkeää huolehtia korvakäytävässä kasvavien karvojen säännöllisestä poistamisesta, minkä avulla mahdollistetaan parempi ilmanvaihto korvakäytävässä.

Myös joitakin kokonaan tai toispuoleisesti kuuroja karkeakarvaisia tiedetään syntyneen. Kuuroudella lienee yhteyttä valkoisen värin runsaaseen esiintymiseen. Kuurous tai alentunut kuulo voidaan luotettavasti todeta vain BAER-testillä.

Tavallisesti kettuterrieriurokset kykenevät astumaan ilman ongelmia, ja nartut synnyttävät luonnollisesti ja hoitavat pentunsa hyvin. Joissakin tapauksissa on jouduttu turvautumaan keisarileikkauksiin. Keskimääräinen pentuekoko on 3-5.

Seuratakseen rodun tilannetta niin terveyden kuin luonteen osalta rotujärjestö kerää tietoa terveys- ja luonnekyselyn muodossa.

Muiden maiden terveystilanne

Muista maista ei juuri ole saatavilla kettuterriereitä koskevaa tilastotietoa sairauksien osalta. Rotua pidetään maailmanlaajuisesti terveenä, joten tutkimustietoa on saatavilla hyvin niukasti, koska tarvetta laajamittaisiin tutkimuksiin ei ole ollut. Edes rodun emämaan Iso-Britannian kettuterrieriyhdistys The Fox Terrier Club ei kerää lainkaan terveystilastoja.

4.3.2 Kirjallisuudessa mainitut muut viat ja sairaudet

Kirjallisuuden ja perusteella rodussa ei näyttäisi olevan yhtään erittäin yleistä perinnöllistä vikaa tai sairautta. Tätä tukevat myös kasvattajien kokemukset. Sen sijaan vähemmän yleisiä tai harvinaisia, mutta kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna yleisemmin esiintyviä vikoja ja sairauksia on useita.

Seuraavassa on kooste kirjallisuudesta yleisimmin löytyvistä sairauksista:

.Linssiluksaatio

Linssiluksaatio (silmän linssin irtoaminen ripustuksistaan) ei-traumaattisesti on erityisesti terrieriryhmän rotuihin keskittynyt vika, joka tulee useimmiten esiin vasta yli kolmivuotiailla koirilla. Useimmiten molemmat linssit luksoituvat, joskin välissä voi kulua aikaa viikkoja tai kuukausia. Hoitamattomana linssiluksaatiosta seuraa yleensä sekundaarinen glaukooma (viherkaihi eli silmänpainetauti). Tämä sairaus on rodussa hyvin harvinainen.

Katarakta

Katarakta eli linssin samentuminen aiheuttaa ainakin osittaisen sokeutumisen. Kettuterriereiden perinnöllinen katarakta on juveniilia, nuorilla ilmenevää, ja tulee siten yleensä esiin viimeistään nelivuotiaana. Kettuterriereillä periytymistapaa ei tunneta. Sairaus on rodulla harvinainen.

Ataksia

Ataksian aiheuttaa pikkuaivojen hypoplasia/degeneraatio (vajaakehitys/surkastuminen) ja/tai selkäytimen demyelinisaatio (myeliinikato). Taustalla on useitakin sairauksia, jotka aiheuttavat samanlaisia oireita. Sileäkarvaisilla kettuterriereillä pikkuaivojen surkastumisesta johtuvan ataksian on kokeellisilla parituksilla osoitettu olevan autosomaalisesti resessiivisesti periytyvä, mutta nykyään tämä sairaus on hyvin harvinainen.

Epilepsia

Perinnöllinen epilepsia alkaa oireilla yleensä 1-3 -vuotiailla. Sairaus vaikuttaa olevan harvinainen rodussa.

Edellä mainittujen sairauksien/vikojen lisäksi kirjallisuudesta löytyy myös mainintoja seuraavista sairauksista:

Distikaasi/trichiasis (silmäripsien väärinsijoittuminen), keuhkovaltimoläpän stenoosi (ahtauma), kilpirauhasviat (struuma ja kilpirauhasen vajaatoiminta), kuurous, myastenia gravis (lihasheikkous), olkanivelen luksaatio, persistoiva (sikiökauden jälkeenkäin säilyvä) aortan oikea kaari ja siitä seuraava ruokatorven ahtauma, progressiivinen retinan atrofia eli PRA (etenevä verkkokalvon rappeuma) ja von Willebrandin tauti (verenvuototauti).

4.4 Ulkomuoto

FCI on vahvistanut karkeakarvaisen rotumääritelmän 28.11.2003 ja viralliset suomennokset on hyväksytty Suomen Kennelliiton hallituksessa 25.9.2005. Rotumääritelmä on JTO:n liitteenä (liite 1).

Ulkomuotojalostuksessa painopisteenä on rotumääritelmän mukaisen tyyppin säilyttäminen. Tavoitteena ovat näin rotumääritelmän mukaiset mittasuhteet ja tasapainoinen, terve rakenne. Kettuterrieri on kokoonsa nähden voimakas ja ketterä, ei koskaan kömpelö eikä karkea. Mittasuhteiltaan se on neliömäinen, ei korkea- eikä matalaraajainen. Raajat liikkuvat suoraan eteenpäin yhdensuuntaisina ja joustavat takaraajat aikaansaavat hyvän tyynnön. Rodulle tyypillinen pitkä ja kapea pää ja tuikea ilme ovat tärkeitä. Kallon ja kuonon tulee olla yhtä pitkät ja niiden ylälinjat yhdensuuntaiset. Leikkaavan purennan pitää olla täydellinen, hampaiden suurikokoiset ja säännölliset ja leukojen voimakkaat. Koko määritellään niin, että koira on tarpeeksi pieni mahtuakseen

ketunpesään, mutta tarpeeksi suuri pystyäkseen seuraamaan ratsain liikkuvaa metsästysseuruetta, kuten rodun alkuperämaassa on ollut tapana.

Suomen karkeakarvaisen kettuterrierin kanta on ulkomuodollisesti tällä hetkellä epätasainen. Ulkomuodollisesti parhaat yksilöt ovat aivan kansainvälistä huipputasoa. Ongelmana yleensä ottaen voidaan pitää kasvattajien erilaisia päämääriä. Osa kasvattajista keskittyy pelkästään metsästysominaisuuksien säilyttämiseen, jolloin ulkomuoto jää toissijaiseksi. Toisaalta taas näyttelyistä kiinnostuneet kasvattajat eivät testauta koiriensa käyttöominaisuuksia. Tämä kahtia jakaantuneisuus selittyy osaltaan sillä, että karkeakarvaisen kettuterrierin näyttelyttäminen edes kohtalaisellakin menestyksellä vaatii turkin kunnostuksen osalta ammattitaitoa ja työtä. On lähes mahdotonta olla koiran kanssa ensin metsästystilanteessa ja sitten seuraavana viikonloppuna näyttelyssä turkki täydellisessä näyttelykunnossa.

Yleisimmät ulkomuotovirheet ovat puutteellinen rotutyypipi, väärät mittasuhteet, eli matala- tai korkearaajaisuus. Samoin liiallinen hentous tai karkeus, pitkärunkoisuus sekä puutteelliset etu- että takaraajojen kulmaukset. Rodussa esiintyy matalaa hännänkiinnitystä ja hännän sekä korvien asentovirheitä. Rodunomaisissa liikkeissä on puutteita johtuen erilaisista rakennevirheistä. Oikea karvanlaatu ei ole pelkästään ulkomuotokysymys, vaan sillä on vaikutusta koiran normaalin elämään ja metsästyskäyttöön.

5 Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on vuodelta 1999. Se keskittyi pääosin rotumääritelmään, ja jalostuksen painopisteenä olikin rotutyypillisen ulkonäön säilyttäminen yhdessä käyttöominaisuuksien kanssa; nämä tavoitteet ovat pääosin täyttyneet. Vaikka kasvattajat painottavat jalostustyössään usein joko näyttely- tai käyttöpuolen ominaisuuksia, ei rodun voida katsoa jakaantuneen kahteen selvään eri linjaan. Terveystieteiden suhteen tavoitteena oli terveiden koirien tuottaminen, mitään rajoitteita jalostuskäytön suhteen ei ole esitetty. Luonteen suhteen pyrittiin yhteiskuntakelpoisuuteen, mikä nykyään pääosin pitääkin paikkansa, joskin muutamat haitalliset luonteenpiirteet ovat nousseet viime vuosina useammin esille. Tällaisia ovat mm. huono stressinsietokyky, hermostuneisuus, ääniyliherkkyys ja aggressiivisuus.

6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Visio

Karkeakarvaisen kettuterrierin tulee tulevaisuudessakin pystyä toimimaan sen alkuperäisessä käyttötarkoituksessa rohkeana ja peräänantamattomana luolakoirana. Kettuterrierin odotetaan tulevaisuudessa myös kasvattavan suosiotaan harrastuskoirana, sillä rodun soveltuvuus eri lajeihin kuten jäljestykseen, vesiriistaan, agilityyn ja TOKO:n on todettu hyväksi. Sama koira pystyy toimimaan metsästyksessä kuin myös monissa eri harrastusmuodoissa.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

6.2.1 Rotujärjestön toiminta-ajatus:

Tavoitteena on tukea rodun hyvän terveydentilan, yhteiskuntakelpoisen ja mukautuvan luonteen sekä metsästysominaisuuksien ylläpitämistä ja jatkuvaa kehittämistä. Luola-, seura- ja harrastuskoirarotujen suuri määrä on luonut entistä vaativamman ja kiristyvämmän kilpailutilanteen eri terrierrotujen välille. Tässä kilpailutilanteessa rodun suosio pyritään pitämään vähintään nykyisellä tasolla, mahdollisuuksien mukaan nostamaan vielä korkeammalle.

6.3 Rotujärjestön strategia

Terveyden jalostuksessa rotujärjestön tärkein tehtävä on kerätä ja analysoida luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa kotimaassa. Mahdollisuuksien mukaan hyväksi käytetään myös kansainvälistä tietoa, joskin sitä näyttäisi tieteellisiä julkaisuja lukuun ottamatta olevan kovin niukalti saatavalla. Rotujärjestön pitää myös aktiivisesti tiedottaa tutkimustuloksista kasvatustyön ohjaamiseksi sekä järjestää sekä kasvattajien että muiden rodunharrastajien neuvontaa ja koulutusta. Virallisten ja yhdistyksen järjestämien tutkimusten tulokset julkaistaan vuosikirjassa ja/tai yhdistyksen lehdessä.

Rodun terveydentilaa seurataan terveys- ja luonnekyselyillä ja kasvattajia rohkaistaan teettämään virallisia terveystutkimuksia mahdollisimman laajasti. Tätä kautta virallisten terveystutkimusten määrää saataisiin nostettua ja todellista tietoa rodun terveystilanteesta kerättyä. Yhdistys järjestää joukkoterveystarkastuksia.

Ulkomuodon osalta keskeisintä on ulkomuototuomareiden koulutus sekä kasvattajien valistaminen sekä ja keskustelu rotumääritelmän tulkinnasta. Lisäksi yhdistys järjestää vuosittain erikoisnäyttelyn kesäleirin yhteydessä, jolloin osallistumiskynnys on mahdollisimman alhainen. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään myös näyttelykoulutusta ja epävirallisia Open show tyyppisiä katselmuksia eri puolilla Suomea. Kettuterriereiden näyttely- ja koetulokset julkaistaan yhdistyksen lehdessä ja Kennelliiton jalostustietokannassa. Näyttelyihin osallistumistiheyttä pitäisi saada nostettua. Tätä silmällä pitäen yhdistys järjestää trimmauskursseja eri puolilla Suomea.

Rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen ja tyyppillisen luonteen säilyttämisessä ja kehittämisessä hyödynnetään jo olemassa olevaa koejärjestelmää. Yhdistys järjestää itse kokeita ja harjoituksia (LUT, VERI, MEJÄ jne.) sekä kannustaa jäseniään osallistumaan yhdistyksen omiin ja muiden järjestämiin kokeisiin, harjoituksiin ja luonnetesteihin. Lisäksi yhdistys harjoittaa tiedotustoimintaa sekä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Rotujärjestön ja innokkaiden harrastajien panostus eri lajeihin tulee toivottavasti tuomaan esille rodun mahdollisuudet todellisena monitoimikoirana. Tärkeitä kanavia rodun monipuolisten mahdollisuuksien esille tuomisessa ovat yhdistyksen julkaisema Kettuterrieri-lehti sekä yhdistyksen internetsivut sekä facebook-ryhmä.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

Seuraavassa rodun vahvuuksia ja heikkouksia sekä uhkia ja mahdollisuuksia on esitetty SWOT -kaaviona. Kaavioiden sisällössä on huomioitu marraskuussa 2005 järjestetyn SKT ry:n kasvattajapäivän ryhmätöiden vastaukset.

Yksi todellinen uhka rodulle olisi taipumuskokeiden kieltäminen, joka vaikeuttaisi merkittävästi käyttökoirien jalostamista. Seurauksena olisi käyttökoirien eriytyminen muusta kannasta ja jalostusmateriaalin kapeneminen. LUME -koetta ei voida pitää taipumuskokeita korvaavana, sillä siihen osallistuminen on monelle käytännön metsästäystä harrastamattomalle erittäin hankalaa tai suorastaan mahdotonta. Toisaalta supikoiran luokittelu haitalliseksi vieraslajiksi sekä itärajan takaa tuleva raivotaudin uhka lisäävät tarvetta luolakoirien käytölle.

SWOT-kaavio, karkeakarvainen kettuterrieri

<p>Vahvuudet</p> <p>Populaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> • rotu yleisesti hyvin tunnettu klassikkorotu • riittävän laaja jalostuspohja • tuonteja eri maista ja sukulinjoista <p>Terveys</p> <ul style="list-style-type: none"> • normaalit synnytykset • pitkä ikä • vähän perinnöllisiä sairauksia <p>Ulkomuoto</p> <ul style="list-style-type: none"> • huipputasoinen koirat erittäin korkealaatuisia <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • pitkä perinne käyttökoirana • sopeutuva ja mukautuva • peräänantamattomuus, sitkeys, itsepäisyys • kyky palautua negatiivisista kokemuksista • ”huumorintajuisuus” • hyvä haku ja haukku (käyttöom.) • paineensietokyky • yhteistyökyky • aktiivisuus • monipuolisuus 	<p>Heikkoudet</p> <p>Populaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> • eriytyminen -> käyttö/näyttö • populaation koko <p>Terveys</p> <ul style="list-style-type: none"> • ahtaat ja runsaskarvaiset korvakäytävät • talirauhasten liikaeritys • allergiat ja korvatulehdukset • hammaspuutokset ja purentaviat • ”hauenleukapennut” <p>Ulkomuoto</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskimääräinen taso ei riittävän hyvä • koko suuri • leveät etuosat • liikkeet • puutteelliset etu- ja takaosan kulmaukset ja niiden erot -> epätasapaino • heikot kuono-osat ja purukalusto • pitkä lanneosa, luisu lantio • suuritoinen rotu + trimmaajien puute <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • ylivilkkaus, ylikierroksilla käyminen • sosiaalisuuden puute, riittävyys toisten koirien kanssa • arkuus, paukkuarkuus • aggressiivisuus • dominoivuus (lapset)
<p>Mahdollisuudet</p> <p>Populaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> • rotu on levinnyt laajalle maailmanlaajuisesti • populaatiosta löytyy myös vähemmän suosittuja sukulinjoja <p>Terveys</p> <ul style="list-style-type: none"> • avoimuus • tiedottaminen <p>Ulkomuoto</p> <ul style="list-style-type: none"> • parantuneet käyttöominaisuudet -> hyvännäköinen ja toimiva • paljon uusia harrastajia <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • monipuolisuuden hyödyntäminen 	<p>Uhat</p> <p>Populaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> • suosion väheneminen -> metsästyskoiriksi muita rotuja • näyttelyiden ja metsästyksen ristiriita • muut rodut vievät ostajia • yleinen negatiivinen suhtautuminen metsästyksen ja turkisten käyttöön <p>Terveys</p> <ul style="list-style-type: none"> • salailu • tietämättömyys <p>Ulkomuoto</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvosteluskalaa ei käytetä tarpeeksi tiukasti • tuomareiden erilaiset kauneusihanteet • kasvattajien erilaiset tavoitteet • henkilöristiriidat • kasvattajien mahdollisesti puutteelliset tiedot <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttöominaisuuksien heikentyminen • hermostuneisuuden lisääntyminen • pehmeys • koirien päätyminen sopimattomille omistajille

6.5 Varautuminen ongelmiin

Seuraavassa kaaviossa on esitetty varautumista erilaisiin ongelmiin. Sisältö on pääosin SKT ry:n kasvattajapäivän 2005 ryhmätöissä esiin tulleet kasvattajien näkemys ongelmista ja niiden ratkaisusta.

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Ei markkinoita	Suuritöinen rotu Vanhat ennakkoluulot	Rodun positiivisten ominaisuuksien esilletuonti Käyttöominaisuuksien säilyttäminen Trimmauskoulutus	Koulutus Kasvattajien ohjeet Lisätään rodun tunnettavuutta	Populaatio pienenee edelleen merkittävästi
Epärodunomaiset piirteet	Väärät jalostusvalinnat, väärin piirteiden ihannointi, tietämättömyys	Rotujärjestön toiminta: JTO ja rotumääritelmän tulkintaohje	Tiedonkeruu ja tiedottaminen Koulutus	Rotu ei vastaa rotumääritelmää
Koon kasvu		Tiedonkeruu, mittauksia rotujärjestön tilaisuuksissa	Liian suurten koirien jalostuskäyttöä vältetään	Rotu ei enää sovi metsästyskäyttöön
Dominoivuus, aggressiivisuus	Väärä koira väärällä omistajalla Väärät jalostusvalinnat	Tiedottaminen	Sopivien pennunostajien valinta Kasvattajan vastuu	Rodun suosion lasku ja siitä seuraava populaation pieneneminen
Sairauksien lisääntyminen	Tietämättömyys Terveysteen ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota jalostuksessa	Tiedottaminen Terveystutkimukset Kriteerit jalostuskoirille	Jalostukseen käytettävien koirien tutkiminen Tiedottaminen	Käyttö- ja harrastuskoirana toimiminen vaikeutuu Suosion lasku

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Tiedonjako toteutetaan julkaisemalla vuosittain vuosikirjaa. Lisäksi koe- ja näyttelytulokset julkaistaan yhdistyksen keskustelufoorumilla. Lisäksi Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä saa kattavasti ajantasaista tietoa rodusta. Jalostustoimikunta pyrkii julkaisemaan jalostusaiheisia artikkeleita Kettuterrieri-lehdessä.

Koulutusta järjestetään vuosittaisella kesäleirillä. Lisäksi pyritään järjestämään vuosittain ainakin yksi koulutus- ja keskustelutilaisuus jäsenistölle ja kasvattajille.

Yhdistys järjestää monipuolista koulutusta, näyttelyitä, kokeita, harjoituksia niin rodunomaisiin koemuotoihin kuin myös erilaisiin harrastusmuotoihin, trimmauskursseja sekä jalostus- ja kasvattajapäiviä. Yhdistys tukee erilaista harrastustoimintaa. Kerran vuodessa järjestetään luolakoirien koulutusleiri, eli nk. kettuterrierileiri. Leirillä on mahdollista kokeilla erilaisia

rodunomaisia koemuotoja ja osallistua kokeisiin. Lisäksi muita harrastusmahdollisuuksia tuodaan myös aktiivisesti esille koulutusten, harjoitusten ja kilpailujen muodossa.

Terveyskysely toteutetaan jatkuvana terveys- ja luonnekyselynä internetissä. Ulkomuototuomarikoulutusta varten laadittu rotumääritelmän tulkintaohje muokataan myös kasvattajien ja muun jäsenistön käyttöön.

7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Tavoiteohjelman käytännön toimenpiteiden (koulutukset yms.) toteutumista seurataan vuosittain yhdistyksen, ja erityisesti jalostustoimikunnan toimintakertomuksissa.

Rodun terveystilannetta kartoitetaan terveyskyselyllä ja populaation rakenteen kehittymistä arvioidaan Kennelliiton jalostustietokannasta saatavien tilastojen avulla.

JTO:n voimassaolon päättyessä yhdistys arvioi sen toteutumista ja tekee tarvittavat muutokset sekä jatkosuunnitelmat jalostustavoitteiden saavuttamiseksi ottaen huomioon rodun sen hetkisen tilanteen.

8 Lähteet

Krohne, Sheryl. Inherited Cataracts in Dogs, Part B. ACVO Genetics Committee / CERF.
<http://www.vmdb.org/cerf.html>

Robinson, R. 1990. Genetics for dog breeders. Pergamon Press, Oxford, UK.

Willis, M.B. 1989. Genetics of the Dog. Witherby, Lontoo, UK.

Inherited diseases in dogs -Database in Cambridge University, Cambridge, UK.
<http://server.vet.cam.ac.uk:591/index.html>

Alice Crook, A.; Hill, B.; Dawson, S. (project authors). Canine Inherited Disorders Database-Database of Sir James Dunn Animal Welfare Centre at the Atlantic Veterinary College, University of Prince Edward Island, and the Canadian Veterinary Medical Association.
<http://www.upei.ca/%7Ecidd/intro.htm>

Online Mendelian Inheritance in Animals (OMIA) –Database compiled by F.W. Nicholas, Reprogen, Faculty of Veterinary Science, University of Sydney, Australia.
<http://www.angis.org.au/Databases/BIRX/omia/>

9 Liitteet

Liite 1: Karkeakarvaisen kettuterrierin rotumääritelmä